

Actualiteitsanalyse Beroepscompetentieprofiel scheeps- en jachtbouwkundige

Opdrachtgever: VTL

ECORYS

Etienne van Nuland
Karel Kans

Rotterdam, 22 februari 2011

ECORYS Nederland BV
Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E asb@ecorys.com
W www.ecorys.nl
K.v.K. nr. 24316726

ECORYS Arbeid & Sociaal Beleid
T 010 453 88 05
F 010 453 88 34

1 Actualisatie BCP's

1.1 Inleiding

In opdracht van VTL heeft ECORYS een actualiteitsanalyse uitgevoerd voor het beroepscompetentieprofiel (BCP) scheeps- en jachtbouwkundige. Voor 5 thema's is nagegaan of zich ontwikkelingen hebben voorgedaan die een aanpassing van het BCP noodzakelijk maken. De thema's zijn:

- Wet- en regelgeving.
- Arbeidsmarkt.
- Technologie.
- Bedrijfsorganisatorische of bedrijfseconomische ontwikkelingen.
- Internationale ontwikkelingen.

1.2 Onderzoeksaanpak

De actualiteitsanalyse is in twee stappen uitgevoerd:

- Desk research waarin openbare bronnen zijn geraadpleegd, zoals informatie van nationale en internationale sectororganisaties (werkgevers- en werknemersverenigingen), wet- en regelgeving en branchespecifieke arbeidsmarktonderzoek.
- Rondetafelbijeenkomsten waarin de uitkomsten van het desk research is voorgelegd aan experts en eventueel aan gevuld. Alle geïnventariseerde ontwikkelingen zijn getoetst op relevantie en op representativiteit.

Relevantie: bij relevantie gaat het erom te bepalen of er op basis van de geconstateerde trend of innovatie een inhoudelijk noodzaak is om de kerntaak, kernopgave of beroepscompetentie te wijzigen.

Representativiteit: bij representativiteit gaat het erom te bepalen in welke mate de geconstateerde trend of innovatie zich in de sector of het beroep voordoet en in hoeverre een verandering van het BCP gerechtvaardigd is. Immers, een (technologische) innovatie kan ingrijpende gevolgen hebben voor een beroep, maar wanneer de innovatie zich beperkt tot een klein aantal bedrijven, dan is voorzichtigheid met aanpassing van het BCP op zijn plaats.

De rondetafelbijeenkomst is begeleid door Etienne van Nuland en Karel Kans. Zij hebben ook de desk research uitgevoerd. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de voor deze sector benaderde partijen en de deelnemers.

Tabel 1.1 Overzicht rondetafelbijeenkomsten

Sector	BCP's	Benaderde partijen	Deelnemers
Scheepsbouw	Scheeps- en jachtbouwkundige	VTL, Scheepsbouw Nederland, Hiswa	Mevr. Willie Bennik, Kenniswerker nautische en binnenvaartsector, VTL Dhr. Marien Theunisse, Opleidingsadviseur VTL Mw. Margriet Torpstra, Manager onderwijs en arbeidsmarkt, Scheepsbouw Nederland Dhr. Herbert van Oord, Manager arbeidsmarkt, training en opleiding, Hiswa Aanvullende telefonische gesprekken: Dhr. David Anink, Scheepsbouw Nederland Dhr. Michaël Steenhof, HISWA Dhr. Jeroen van de Heuvel, HISWA

1.3 Geïntegreerde ontwikkelingen en gevolgen voor het BCP

Tabel 1.2 Overzicht van geïnventariseerde ontwikkelingen en eventuele gevolgen voor het BCP per toetsingscriterium

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
Wet- en regelgeving	<p>1. Onderhouden van kennis op het gebied van wet- en regelgeving kan duidelijker worden aangegeven in het BCP. Voorstel om het volgende toe te voegen:</p> <p>De scheeps- en jachtbouwkundige weet dat op de volgende onderwerpen zich regelmatig veranderingen voordoen. Hij weet waar hij informatie kan vinden en kan gebruiken als naslagwerk. Het gaat om onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relevante nationale, regionale en lokale milieuwetgeving - Algemeen verbindend verklaarde afspraken zoals cao's en afspraken op het gebied van arbeidsomstandigheden (arbocatalogi) en milieu. - Praktijkrichtlijnen van de branche. <p>Voor wat betreft de bouw van het schip dat er op meerdere niveaus relevante wet- en regelgeving is, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nationale wet- en regelgeving - Europese wet- en regelgeving - Internationale verdragen (hoofdzakelijk van IMO) - Normeringen (beroepsbeoefenaar kent de rol die normeringen spelen en weet wanneer een norm een wettelijke vereiste is en wanneer niet) <p>De scheeps- en jachtbouwkundige hoeft niet alle wet- en regelgeving uit zijn hoofd te kennen, maar hij weet wel dat het volgende relevant is: Wet Pleziervaartuigen (tot 24 m.), de Large Yacht Code (superjachten) (beide watersportindustrie) en regelgeving van de centrale commissie Rijnvaart (CCR, bouw binnenschepen).</p> <p>De Scheeps- en jachtbouwkundige is bekend met de rol die classificatiebureaus in de sector spelen.</p>	J	J	J

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
	2. Ten aanzien van gevaarlijke stoffen is er ook een en ander veranderd en aangescherpt, maar ook is een en ander weer teruggedraaid.	N	J	N
	3. Veilig werken is in de laatste jaren hoger op de agenda komen te staan. De arbocatalogus is hiervoor het meest bruikbare naslagwerk.	J	J	J
	4. Gezond werken is er als thema bijgekomen. Vraag is hoe men, wanneer men op zijn 18e begint, kan blijven werken tot aan het pensioen bij 67 jaar. Dit is een te lange periode om bijvoorbeeld als lasser te blijven werken. Men moet ten eerste nadenken over de ergonomie van werkplekken en ten tweede over een carrièrepad in kader van gezond werken en leven lang leren.	J	J	J
Arbeidsmarkt	5. De trend naar een groeiende behoefte aan multifunctioneel personeel zet zich door. Werknemer dient flexibel te zijn wat betreft taken, maar ook wat betreft branche binnen de maritieme maakindustrie. De vier brancheorganisaties maritieme maakindustrie (scheepsbouw, watersportindustrie, offshore en waterbouw) proberen zich door meer samenwerking beter op de kaart te zetten. De samenwerking tussen de vier organisaties maakt de arbeidsmarkt groter en vergroot de flexibiliteit. Afhankelijk van de economische situatie in een bepaalde branche kunnen werknemers in aanpalende branches worden ingezet (bv. van de jachtbouw tijdelijk naar de bouw van koopvaardij schepen). Dit betekent dat het beroep van scheeps- en jachtbouwkundige breder wordt en men zich moet gaan zien als werknemer in de maritieme maakindustrie. Leerlingen moeten beseffen dat ze met hun basis / opleiding in meerdere sectoren inzetbaar zijn.	J	J	J

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
	<p>6. Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt, in veel bedrijven is het kaderpersoneel sterk vergrijsd. Zij gaan straks met pensioen en nemen hun kennis mee. Gezien de vergrijzing moet men gaan nadenken over hoe kennis tijdig binnen het bedrijf kan worden vastgelegd en gedeeld. Bedrijfsopvolging gebeurt door iemand met mbo 4 niveau. De ervaring is dat hierover niet altijd goed wordt nagedacht (ook niet binnen alle grotere werven).</p> <p>Een van de oplossingen is vergroting van de instroom vanuit opleidingen. De opleidingen en de aansluiting met het bedrijfsleven zijn goed. Uitstromers vinden snel een baan in de sector. Informatieverstrekking over de industrie zelf (i.p.v. het vak alleen) tijdens de opleiding wordt belangrijker. Wanneer leerlingen beseffen dat men veel kan met opleiding (veel mogelijkheden wat betreft mobiliteit binnen de maritieme maakindustrie) wordt de opleiding ook aantrekkelijker. Dit geeft ook verbreding van inzicht bij leerlingen.</p>	J	J	J
	<p>7. Er is sprake van regionale gebondenheid van school die maakt dat veelal wordt opgeleid naar gelang de vraag in de regio. Twee nieuwe opleidingen moeten regio overstijgen en breder gaan opleiden.</p>	N	N	N

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
	<p>8. Innovatie wordt belangrijker voor de sector. Ten eerste omdat de beroepsbevolking de komende 9 jaar in Nederland terugloopt met een miljoen werknemers. Ten tweede met het oog op de toenemende internationale concurrentie. Ten derde moet de sector interessant blijven voor jongeren zodat er voldoende instroom gegenereerd wordt. Jongeren willen ook gekwalificeerd werk doen en een toekomstperspectief.</p> <p>Het opleidingsniveau van medewerkers in de sector (meer nog in de watersportindustrie dan in de scheepsbouw) is op dit moment laag. In de watersportindustrie heeft een groot deel van de werknemers geen opleiding die aansluit bij het werk. Innovatie is nodig om dit het hoofd te bieden. Daarvoor zijn werknemers met opleiding, ambitie, creativiteit, kijk op innovatie nodig.</p> <p>Aan twee zaken kan meer aandacht besteed worden. 1. Innovatie wat betreft producten en proces: nieuwe dingen bedenken die nog niet bestaan en denken vanuit het proces; hoe kan het sneller / anders / beter. 2. Leidinggeven met oog de op langere termijn. Vraag hoe het werk over een aantal jaar gedaan wordt is relevant voor dit beroep vanwege de gezondheid (langer doorwerken) en internationale concurrentie.</p>	J	J	J
Technologie	<p>9. In het kantoorverkeer wordt meer gebruik gemaakt van ICT-toepassingen. Maar ook de fax blijft in gebruik.</p>	N	J	N
	<p>10. Er zijn continu veel nieuwe ontwikkelingen, op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Materialen; - Constructies; - Verbindingen; - Installaties; - Motoren. <p>Het is zaak dat werknemer deze ontwikkelingen zelf kan bijhouden en kan nagaan wat van belang is voor bedrijf. Een voorbeeld is het gebruik van composietmateriaal, waardoor verbindingstechniek veranderen (meer lijmen i.p.v. lassen).</p>	J	J	J

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
	11. De vraag naar duurzaamheid leidt naast verbrandingsmotoren tot meer gebruik van elektromotoren en motoren op zonne-energie. De scheeps- en jachtbouwkundige moet deze motoren in een schip kunnen inbouwen.	J	J	J
	12. Er doen zich ontwikkelingen voor in de gebruikte elektronica. Deze techniek hoeft de jacht- en scheepsbouwer niet te beheersen, het gaat alleen om het inbouwen. De inrichting van de brug is de taak van de scheeps- en jachtbouwkundige.	J	J	J
Bedrijfsorganisatorisch en bedrijfseconomisch	13. Er ontstaat meer samenwerking tussen bedrijven waar voorheen geconcentreerd werd. In flexibele schil van werknemers werken bedrijven meer samen met bureaus waaraan werk wordt uitbesteed. Zo worden onder andere veel onderdelen van buiten de werf geleverd. De verhouding tussen bedrijven verandert wat gevolgen heeft voor de werkhouding van hun werknemers. De Scheeps- en jachtbouwkundige moet ten eerste de mogelijkheden en de commerciële voordelen van samenwerking leren zien. Ten tweede moet hij het proces van uitbesteding en toelevering beheersbaar kunnen houden, wat aan onder meer eisen stelt aan zijn communicatieve vaardigheden.	J	J	J
	14. Offshore, waterbouw, werkschepen, superjachtbouw zijn aangewezen in onderzoek van Scheepsbouw Nederland als kansrijke sectoren. Opleiding voor scheeps- en jachtbouwkundigen past binnen al deze vier sectoren. Zelfs offshore is niet zoveel anders dan bouw van een koopvaardijship. Offshore ook relevante sector voor het beroep. Inclusief booreilanden. Hoewel voor superjachtbouw wellicht wel andere, specifieke kennis / vaardigheden nodig.	J	J	J
	15. Het belang van kwaliteitssystemen neemt toe. Door verschillende partijen worden meer eisen gesteld aan het hebben van en werken volgens vaste procedures, het hebben van een complete set certificaten, de traceerbaarheid van het proces. Dit gold al langer in de offshore en petrochemie, maar nu ook in de gewone scheepsbouw in jachtbouw. De scheeps- en jachtbouwkundige moeten op hoofdlijnen kennis hebben van kwaliteitssystemen.	J	J	J

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representatief	Gevolg voor BCP Ja / nee
Internationale ontwikkelingen	16. Concurrentie met buitenland (China) blijft toenemen. Het wordt gemakkelijker om via internet onderdelen in bijvoorbeeld China te bestellen. Reparatie vindt plaats op de plaats waar het schip ligt als het reparatie nodig heeft. Dit blijft daarom ook in Nederland plaatsvinden. Wel is het zo dat reparatie is de relatie met de werf wel steeds minder belangrijk en gaat het steeds meer om financiën. Concurrentie tussen werven neemt daarom toe. Medewerkers moeten leren hoe ze kunnen concurreren en wat de commerciële voordelen zijn.	J	J	J
	17. De jachtbouw is een nichemarkt waarin kwaliteit een doorslaggevende factor is. De verwachting is dat ontwerp en verkoop in Nederland blijft plaatsvinden.	N	N	N
Go / no go beslissing over verdere verdiepende analyse:				Go

Advies go/no go:

Ecorys adviseert verdiepend onderzoek uit te voeren op de volgende thema's

- Relevantie van het BCP voor de sectoren die nu nog niet betrokken zijn (offshore, waterbouw);
- Vereiste kennis van wet- en regelgeving
- Nieuwe materialen en technieken (zoals composiet)
- Bedrijfsorganisatorische en –economische taken (kennisdeling, loopbaanontwikkeling t.b.v. gezond werken)
- Onderscheid naar sectoren in het BCP (in eerste instantie watersport en scheepsbouw, daarnaast offshore en waterbouw)